

УДК 007: 304: 070

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ СПОРТИВНІ ВИДАННЯ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ірина Вялкова

*Маріупольський державний університет,
вул. Матросова, 5, Маріуполь, 87500, Донецька обл., Україна,
e-mail: jour-kaf@mail.ru*

Стаття присвячена спортивним друкованим виданням Донецької області. Загальну характеристику надано журналам «Шахтар», «Ринг» та газеті «Спорт-арена».

Ключові слова: Донецька область, регіональна преса, спорт, спортивна журналістика, преса, журнал, газета.

Спорт є важливою складовою сучасного суспільства, що має великий вплив на свідомість людей та формування громадської думки. Здебільшого цей вплив та формування громадської думки здійснюється засобами журналістики, зокрема спортивної. «Спортивна журналістика — це функціональна система журналістики, яка через комунікацію подій, стану справ і процесів спорту має місце в усіх релевантних видах мас-медіа» [1, с. 445]. На сучасному етапі так званої регіоналізації медіа особливої ваги набувають регіональні спортивні видання, які розраховані на мешканців невеликих за обсягом територій. Саме вони поряд зі світовими спортивними новинами висвітлюють події в цій галузі, територіально близькі до читача, що значно підвищує їх авторитет.

Предметом дослідження виступають спеціалізовані спортивні видання, зокрема їх тематика, рубрикація, жанрологія. **Об'єктом** слугують спеціалізовані спортивні видання Донецької області: журнал «Шахтар» та «Ринг» і газета «Спорт-арена». **Актуальність** роботи полягає в недостатній вивченості названих видань в сучасному журналістикознавстві, оскільки більшість досліджень стосується зазвичай загальнонаціональних газет та журналів, які є більш популярними та відповідно більш тиражними. **Джерельною базою** стали праці вітчизняних та зарубіжних дослідників щодо загальних аспектів функціонування спортивної журналістики, зокрема роботи С. Михайлова та А. Мостова [1], К. Олексієва та С. Ільченка [2], В. Ковпака [3], К. Фішера [4] та ін. **Мета** статті — надати загальну характеристику сучасних найпопулярніших спеціалізованих спортивних видань Донецької області. Досягнення мети передбачає вирішення наступних **завдань**: 1) визначити місце спортивних видань в загальному інформаційному друкованому просторі Донецької області, 2) схарактеризувати їх з точки зору вузькотематичного наповнення, 3) проаналізувати рубрикацію

видань, 4) прослідкувати частотність використання певних журналістських жанрів для висвітлення спортивних новин, 5) визначити спільні та відмінні риси досліджуваних видань.

Німецькі дослідники спортивної журналістики відмічають її «бульваризацію», а також тенденцію до висвітлення в ЗМІ лише окремих, найпопулярніших видів спорту замість врівноваженої подачі інформації про більшу їх кількість: «...замість презентування розмаїття існуючих видів спорту телебачення демонструє лише невелику їх кількість» [4, с. 446], «...бульваризація спортивної журналістики: замість подання фактологічних і критичних повідомлень про спорт існує відчутна тенденція до розважання» [4, с. 446]. Такі ж самі тенденції відчувуються й у вітчизняній пресі. Зокрема найпопулярнішим видом спорту для досліджуваної області є футбол. Саме йому присвячується більшість спортивних видань, натомість інші види спорту залишаються в тіні (про них зрідка зустрічаються повідомлення в спортивних рубриках видань іншого цільового призначення).

В Донецькій області серед 1450 зареєстрованих видань 15 зареєстровані в якості спортивних (хоча, як це зазвичай відбувається на практиці, видань суто спортивної тематики в області дещо більше): 4 журнали («ФК Шахтар» — щорічник), «Донецький Спорт», «Мій Шахтар», «Шахтар»), три з яких тематично пов'язані з відомим футбольним клубом «Шахтар»; 11 газет («Спорт и бизнес», «Физкультура и спортивные походы», «Донбасс футбольный», «Ринг», «Ильичевец — Спорт», «Букмекер», «Мир единоборств», «Чемпион», «eXtreme Donbassa», «Голеадор», «Спорт Донбасса»).

Журнал «Шахтар» — офіційний журнал ФК «Шахтар» — виходить раз на місяць російською мовою. Тираж видання складає близько 10 000 примірників, обсяг — 84 сторінки. Журнал розповсюджується на території не тільки Донецької області, а й всієї країни, а також в Росії. Офіційно журнал «Шахтар» випускається з 2006 р. За період свого існування він здобув наступні нагороди: 2007, 2009, 2010 рр. — «Кращий спортивний журнал України» за версією Асоціації спортивних журналістів України; 2008 р. — «Краще спортивне видання України» за версією Асоціації спортивних журналістів України.

Журнал має постійну рубрикацію, всі матеріали націлені на висвітлення діяльності ФК «Шахтар». Серед постійних рубрик можна виділити: «Кромка поля», «Счетная палата», «Резерв», «Хроника», «Особый матч», «Трофей», «Только цифры», «Взгляд», «На короткой ноге», «VIP-сектор», «Ответная реакция», «Юбилей», «Наш человек», «Арена». У журналі можна побачити результати футбольних матчів (приводяться рахунки ігор та повідомлення про команду, що забила гол). В журналі багато заміток, у яких розповідається про футболістів ФК «Шахтар». Також читачі-вболівальники запрошуються до голосування за найкращий гол місяця; підводяться підсумки роботи футбольної команди за останній місяць, читачам надається інформація про кількість забитих команді голів, вказується склад команди, яка грала у минулому місяці та ін. Належна увага приділяється молодіжному складу команди, з легкістю можна дізнатися на сторінках видання про їх успіхи у футбольних матчах та наполегливі тренування.

Оскільки в житті ФК «Шахтар» трапляється чимало важливих подій і сам клуб нараховує багато років історії, в журналі є спеціальна рубрика, присвячена саме таким важливим подіям футбольної команди за цей місяць. Ця ча-

стина представлена у вигляді різнокольорових стікерів, на яких написано про дні народження футболістів ФК «Шахтар», досягнення команди у період Радянського Союзу та у наш час (маються на увазі фінали кубків та участь у чемпіонатах України).

У журналі зустрічаються не тільки репортажі, але й інтерв'ю із футболістами, тренерами та вболівальниками (рубрика «Наш человек»). Сторінки видання рясніють великою кількістю фотографій, серед яких фотопортрети, фотонариси, документальні фотографії. Ці жанри найбільш яскраво розкривають спортивні події, про які повідомляється в тексті. Реклама на сторінках видання зустрічається рідко і обмежується пропозиціями відвідати спортивні магазини або придбати квитки на футбольне змагання, вона не є нав'язливою і не відволікає читача безпосередньо від журналістських текстів. Частіше за все вона розташована на початку та наприкінці номера й займає цілу шпальту. Цікавою особливістю є те, що на сторінках журналу «Шахтар» можна зустріти матеріали, присвячені темі благодійності (наприклад, в рубриці «События месяца» в №1 за січень 2011 р. дізнаємося про благодійну акцію «Шахтер — Детям», яка проходила за підтримки Ріната Ахметова та Ігора Крутого).

Для спортивних журналістів є характерним використання статистичних даних, приклад цього ми бачимо на сторінках журналу. Рубрика «Старые цифры» подана у вигляді таблиці розміром в цілу сторінку та відображає кількість матчів кожного гравця команди, надає характеристику матчу. Крім того, подібні статистичні таблиці, але меншого розміру, є постійним елементом у даному виданні. Частіше за все призначення подібних таблиць — дати максимально точну характеристику гри футболіста або підбити підсумки футбольного матчу. Великим плюсом подібних матеріалів є їх легке візуальне сприйняття.

У грудневих або січневих випусках журналів підбиваються підсумки за рік. Подібний приклад зустрічається і в даному журналі в рубриці «Хит-парад», де розповідається про найбільш значущі події минулого року. Тематично цей рейтинг розділений на окремі пункти, в яких розповідається про «Візит року», «Золото року», «Музей року», «Ювілей року» і т.п. Усі матеріали подані у вигляді інформаційних заміток, проілюстрованих фотопортретами.

Журнал «Шахтар» завбачливо анонсує теми, які будуть розкриті у наступному випуску журналу. Все це розповідається на останніх сторінках видання. «Редакторська колонка» у журналі «Шахтар» не виділена в окрему рубрику, але його заміщує постійна сторінка із звертанням Ріната Ахметова — президента футбольного клубу «Шахтар» — до читачів. У своїх зверненнях він розповідає про події та зміни у житті клубу, закликає вболівальників підтримати команду, ділиться своїми сподіваннями стосовно спортивних планів команди. Матеріал, зазвичай невеликий за обсягом, супроводжується портретом та підписом Ріната Ахметова.

Спортивний журнал «Ринг» [5] присвячений новинам вітчизняного та світового боксу. Він почав виходити з квітня 2002 року російською мовою, його тираж складає 35000 примірників. Це видання цікаве своєю унікальністю, воно по суті єдине спеціалізоване спортивне видання, присвячене боксу, яке досягло такої популярності: «Ринг» читають далеко за межами України. Загалом він являє собою аналог американського журналу з однойменною назвою, заснованим у 1922 році, власником якого став Оскар де ЛаХойа. В українській версії журналу публікуються матеріали про присудження боксерських нагород: «Титул

чемпіона світу за версією журналу «Ринг», «Боксер року за версією журналу «Ринг» та «Повернення року за версією журналу «Ринг»».

Матеріали представлені у різних рубриках: «События», «Новости», «Round-by-round», «Панорама», «Рейтинг», «Итоги», «Pre-View», «Украина профи!», «Бокс @ кино», «Интервью», «Расписание». Гортаючи «Ринг», можна дізнатися про те, хто став переможцем у поєдинку за «діамантовий» пояс чемпіона світу за версією WBC (рубрика «События»), ознайомитися з цікавою інформацією про боксерів, зокрема їх зріст, вагу та інші характеристики. Все це зручно скомпоновано та розташовано. Читач може перейняти напруження та емоції боксерів завдяки влучним коментарям супротивників до та після бою. Матеріали у цій рубриці підкріплені великою кількістю якісних фотографій. Не дивлячись на те, що «Ринг» — це журнал, у якому переважають аналітичні матеріали, у рубриці «Новости» друкуються лише замітки, що розповідають про новини світового та українського боксу. Ці журналістські тексти не супроводжуються фотографіями, що різко відрізняється від подачі інших матеріалів.

У рубриці «Round-by-round» друкуються матеріали про бої, які номінуються на нагороду «Найкращий бій року». Ці репортажі, як і усі інші у цьому виданні, супроводжуються якісними, професійними фотографіями, які закарбували найяскравіші та найцікавіші моменти бою. Часто зустрічається анонс подій у світі боксу, як світового, так і місцевого масштабу (рубрика «Панорама»). Підсумовуючою є рубрика «Итог», в якій визначається кращий бій та боксер номеру (за версією журналу «Ринг»).

Друкуючи велику кількість інформації про розвиток світового боксу, журналісти цього видання не забувають слідкувати за змінами в українському спорті. Це можна відзначити як позитивне, адже подібні матеріали підіймають український спорт на щабель вище в очах громадськості (тим паче, що журнал читають за межами країни). Матеріали супроводжуються якісними фотографіями, що є традиційним для цього видання. Більшу кількість матеріалів складають репортажі, але на сторінках журналу «Ринг» присутні й інтерв'ю з відомими боксерами світового масштабу (рубрика «Интервью»). Подекуди матеріали мають сумнівне авторство, не вказано інтернет-ресурсу, з якого взято інтерв'ю, або прізвище людини, яка спілкувалася із боксером.

Цікавинкою цього журналу можна вважати рубрику «Бокс @ кино». В ній розміщуються матеріали про зняті про боксерів фільми і разом з тим розповідається про дійсних прототипів екранізованих спортсменів. Цікаво представлений зміст номеру. Спочатку подається стандартний зміст із назвами рубрик, матеріалів та вказівкою на сторінку. Наступна сторінка пропонує зміст в іншому вигляді: друкуються перший абзац кожного об'ємного матеріалу, представленого попередньо у змісті, а потім у дужках вказується сторінка, на якій опубліковано цей журналістський текст. Все це супроводжується фотографіями. З 2011 р. друга сторінка змісту перетворилася на редакторську колонку, з якої читач отримує міні-огляд новин, які трапилися у світі боксу. Особливістю редакторської колонки в даному журналі є те, що вона не супроводжується фотографією головного редактора, а тільки підписом. Говорячи про особливості тексту матеріалів, слід відзначити використання у великій кількості спортивної термінології, що є виправданим, адже видання розраховане на обізнану в спорті аудиторію. Також матеріали часто супроводжуються статистичними даними, зручно скомпонованими у вигляді таблиць.

Газета «Спорт-арена» зареєстрована в якості інформаційно-рекламного видання, хоча за тематичним спрямуванням та цільовим і читацьким призначенням є суто спортивною. Видається вона з 3 березня 2000р. та надходить у продаж два рази на тиждень. Тираж видання складає більше 15000 примірників. Крім того, у газети є свій сайт [6]. Сфера розповсюдження видання виходить за межі Донецької області: це й Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Одеська, Сумська, Харківська, Чернігівська області та АР Крим. Це видання націлене на публікацію матеріалів про досягнення українських спортсменів у різних галузях спорту. Рубрикація розділена згідно із кожним видом спорту, наприклад, рубрика «Межсезонье» розповідає читачеві про новини футболу, «Под щитом» — баскетболу, а рубрики з назвами «Легкая атлетика», «Бокс», «Теннис» та ін. достатньо точно характеризують зміст матеріалу. Для цієї газети також характерна мала кількість фотографій, основні жанри: фотопортрет, фоторепортаж.

Зустрічаються публікації наступних жанрів: анонс (рубрика «Официально»), у якій анонсуються спортивні події та відбувається інформування читачів про незначні, але важливі події спортивного світу; рубрик «Жребий», яка подана у вигляді колонки та показує які команди будуть змагатися у Лізі чемпіонів), інформаційна замітка (рубрики «Перспектива», «Хокей», «Кстати» та ін.; у них коротко розповідається про події за останній тиждень у певному виді спорту, інформується про рішення суддівських засідань або висвітлюється діяльність певних спортсменів за конкретний проміжок часу), репортаж (рубрика «Межсезонье», «Под щитом», «Теннис» та ін., де розповідається про перебіг спортивних змагань, читачеві надається інформація про рахунок, фотографії з міста подій, стислий переказ матчу), інтерв'ю (рідкий жанр у даному виданні, сконцентрований у рубриці «Тренерский мостик», де розміщені інтерв'ю з українськими та закордонними тренерами).

В газеті «Спорт-арена» багато матеріалів, не підпорядкованих конкретній рубриці, в них здебільшого йдеться мова, про футбольні матчі, рішення, прийняті тренерами різних футбольних команд і т.п. Подібні матеріали невеликі за обсягом та супроводжуються фотографіями. Редакторська колонка відсутня. Це відрізняє «Спорт-арену» від двох попередніх спортивних видань. Важливе місце, як і в інших спортивних виданнях, тут займають статистичні данні, вони представлені як у вигляді таблиць, так і просто виділені окремим абзацом у тексті. Крім того, постійно друкуються анонси майбутніх спортивних змагань.

Висновки. Таким чином, за часи незалежності України в Донецькій області започатковується видання спортивної преси, кількість подібних видань поступово збільшується. Наявні як газети, так і журнали. Якість їх оформлення здебільшого можна характеризувати як відмінну. Більшість з них є повноколірними, надрукованими на папері високої якості. Подібні видання, започатковані різними організаціями, клубами, федераціями, окрім спільних використовуваних жанрів, тем та рубрик, мають ще й спільну мету: всі вони пропагують здоровий спосіб життя, підвищують престиж українського спорту. Спортивні видання в області зазвичай мають невеликий тираж та навіть не розповсюджуються за передплатою (за поодинокими винятками), а виключно вроздріб. Кожне з них має свою специфічну тематику: одні поглиблено займаються інформуванням читача в одній галузі спорту («Шахтар» — футбол, «Ринг» — бокс), інші намагаються охопити всі українські спортивні новини («Спорт-арена»).

Характерною особливістю сучасного етапу розвитку спортивної преси в області є її пристосування до нових умов існування: створення сайтів спортивних видань, розміщення інформації про видання на сайті тієї чи іншої спортивної організації, клубу, федерації та ін.

Постійне збільшення кількості спортивних друкованих видань в Донецькій області спонукає в межах подальших наукових розвідок в цьому напрямку детально проаналізувати кожне видання окремо в історичному та жанрово-тематичному аспекті, визначити його роль та місце в загальному інформаційному просторі області та країни.

1. Михайлов С.А., Мостов А. Г. Спортивная журналистика // С.А. Михайлов, А. Г. Мостов. — СПб : Издательство Михайлова В. А., 2005. — 224 с.
2. Алексеев К. А., Ильченко С. Н. Спортивная журналистика // К. А. Алексеев, С. Н. Ильченко. — СПб : «Юрайт», 2010. — 432 с.
3. Ковпак В. О. Українська спортивна періодика Галичини 20 — 30-х рр. ХХ ст.: історико-функціональний аспект і проблемно-тематичні домінанти: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.08 / В. О. Ковпак ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Ін-т журналістики. — К., 2007. — 20 с.
4. Вайшенберг З. Журналістика та медіа : Довідник / Зігфрід Вайшенберг, Ганс Й. Кляйнштойбер, Бернгард Пьорксен / Перекл. з нім. П. Демешко та К. Макеев; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенко. — К. : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. — 529 с.
5. Офіційний сайт журналу «Ринг» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ringmagazine.livejournal.com/>
6. Офіційний сайт газети «Спорт-арена» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://sport-arena.com.ua/>

SPECIAL SPORTS EDITION OF DONETSK REGION

Irina Vyalkova

Mariupol of state University,
Matrosov str., 5, Mariupol, 87500, Donetsk region, Ukraine

E-mail: jour-kaf@mail.ru

The article is devoted to sport printed edition of Donetsk region. General description given magazines «Shakhtar», «Ring» and the newspaper «Sports Arena».

Key words: Donetsk region, regional press, sports, sports journalism, newspapers, magazine, newspaper.

СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫЕ СПОРТИВНЫЕ ИЗДАНИЯ ДОНЕЦКОЙ ОБЛАСТИ

Ирина Вялкова

Мариупольский государственный университет,
ул. Матросова, 5, Мариуполь, 87500, Донецкая обл., Украина

E-mail: jour-kaf@mail.ru

Статья посвящена спортивным печатным изданиям Донецкой области. Общая характеристика дана журналам «Шахтер», «Ринг» и газете «Спорт-арена».

Ключевые слова: Донецкая область, региональная пресса, спорт, спортивная журналистика, пресса, журнал, газета.

Стаття надійшла до редколегії 04.10.2013

Прийнята до друку 14.10.2013